

Wrocław, 4 marca 2020 r.

Rada Gminy Zaręby Kościelne
ul. Kowalska 14,
07-323 Zaręby Kościelne

dot.: schroniska w Radysach.

Szanowni Państwo,

działając w imieniu Towarzystwa Opieki nad Zwierzętami w Polsce Oddział w Augustowie, na podstawie udzielonego nam pełnomocnictwa dostępnego w siedzibie Kancelarii CWW, apelujemy o rozagę w zakresie działań podejmowanych przez władze Gminy i jej Radnych, związanych z uchwalaniem *Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobieganiu bezdomności zwierząt na terenie Gminy*, a w szczególności o zaniechanie czynności w zakresie nawiązywania i prowadzenia współpracy ze Schroniskiem dla Bezdomnych Zwierząt w Radysach, prowadzonym przez Jadwigę Dworakowską i Zygmunta Dworakowskiego w formie spółki cywilnej (dalej, jako: „schronisko w Radysach” lub „Radysy”).

Bezdomne zwierzęta są pod ustawową opieką Waszej Gminy i Wy jesteście odpowiedzialni za ich los.

1. Działalność schroniska w Radysach

Sposób funkcjonowania i prowadzenia schroniska w Radysach, w którym przebywa około 4 tysiące psów, jest niezgodny z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, ale również – czy raczej przede wszystkim, z obowiązkiem poszanowania, ochrony i opieki nad zwierzętami, co jest nadrzędnym celem przepisów o ochronie zwierząt. Sposób prowadzenia schroniska w Radysach jest naganny i prowadzi do potęgowania fizycznego i psychicznego cierpienia przekazywanych tam bezdomnych zwierząt, niejednokrotnie doprowadzając do ich śmierci. Zwierzęta, które tam trafiają są głodzone, pozbawione opieki weterynaryjnej, nie są sterylizowane i przetrzymywane są w przeloczonych klatkach, często bez uwzględnienia różnic płci, wielkości i rasy, co prowadzi do tragicznych sytuacji zagryzania się zwierząt i pożerania szceniaków. Zwierzęta nie są szczepione, czy odrobaczane. Warunki panujące w Radysach nie spełniają podstawowych założeń prowadzenia schroniska dla bezdomnych zwierząt, w tym przede wszystkim – wymogów weterynaryjnych. Powyższe informacje są powszechnie znane, w świetle doniesień mediów lokalnych, ogólnokrajowych, jak i mediów społecznościowych. Jesteśmy także w posiadaniu dowodów potwierdzających te stwierdzenia.

Z publicznie dostępnych, a także posiadanych przez naszych klientów informacji i dowodów, wynika, że w schronisku w Radysach nie są spełnione co najmniej następujące wymogi

Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt z dnia 23 czerwca 2004 r. (Dz.U. Nr 158, poz. 1657, dalej jako: „Rozporządzenie”):

- nie są wyodrębnione pomieszczenia przeznaczone do izolowania zwierząt chorych lub podejrzanych o chorobę, jak i utrzymywania zwierząt zdrowych, w tym osobne dla samców, samic, samic z oseskami, młodych oddzielonych od matek (§ 2 ust. 1 pkt 3 Rozporządzenia),
- nie są zachowane odpowiednie warunki przetrzymywania zwierząt, w tym pozwalające na swobodne poruszanie się, brak jest zapewnienia legowisk i stałego dostępu do wody pitnej (§ 4 ww. Rozporządzenia),
- nie są zachowane regulacje w zakresie wykazu zwierząt przebywających w schronisku (§ 6 Rozporządzenia), skutecznie uniemożliwiając możliwość kontroli ich stanu, czy ich adopcji,
- nie jest zapewniona bieżąca opieka weterynaryjna (§ 7 Rozporządzenia), co prowadzi do zaniedbania kondycji zwierząt, generowania chorób i ostatecznie zgonów,
- nie są dokonywane zabiegi sterylizacji, czy kastracji u wszystkich zwierząt (element obligatoryjny w ramach programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi – 11a ust. 2 pkt 4 Ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt Dz.U. nr 111, poz. 724., z późn. zm. dalej jako: „Ustawa o ochronie zwierząt”).

W tym piśmie nie sposób wskazać wszystkich, skandalicznych przykładów na to, co dzieje się za kratami tego miejsca, gdyż jest ich zbyt wiele. Pobyty w Radysach potęgują cierpienie fizyczne i psychiczne zwierząt. Sprawa była i nadal jest nagłaśniana przez media lokalne, społecznościowe, a także przez telewizję.

Głośne są sytuacje, w których schronisko w Radysach odmawiało wydania zwierząt do adopcji, lub uprawnionym ich właścicielom – gminom, w celu przekazania do innego schroniska, gdyż prawdopodobnie zwierzęta te były w strasznym stanie, lub już nie żyły. Publicznie dostępne są wiadomości o awanturach i wręcz rękoczynach, wraz z interwencją policji, które miały miejsce w takich okolicznościach.

Informacje i dowody na to, co dzieje się ze zwierzętami w Radysach są publicznie dostępne, znajdują się one w internecie, na wielu ogólnodostępnych profilach w mediach społecznościowych. Rażącoymi nieprawidłowościami w działalności schroniska w Radysach zajęła się również ogólnopolska telewizja. Na tronie internetowej telewizji TVN można znaleźć materiał z dnia 1 kwietnia 2019 odwołujący się do warunków panujących w schronisku. Kolejnym jest materiał Telewizji Polsat z dnia 21 grudnia 2019, dostępny na stronie www.polsatnews.pl. Syn właścicieli schroniska omal nie przejechał grupy przedstawicieli „Animalsów”, zainteresowanych tym, co dzieje się w tym miejscu. Już sama ta sytuacja budzi wątpliwości co do osób samych właścicieli, a w konsekwencji do tego w jaki sposób traktują oni powierzone im w opiekę psy.

Zarówno z tym materiałem, jak i stronami dostępnymi na mediach społecznościowych powinny się zapoznać wszystkie osoby, które decydują o przekazaniu psa do Radys, za którego są

odpowiedzialne. Warto również wspomnieć w tym miejscu, że losem zwierząt zainteresowali się również mieszkańcy gmin, które rozważały oddanie tam swoich zwierząt, podpisując, a także wystosowując petycje do rad gmin w tej kwestii, stanowią one załączniki do niniejszego pisma.

Podkreślamy, że zainteresowanie losem bezpańskich psów jest obowiązkiem radnych, którzy na podstawie art. 11 ust 1 oraz art.11 a Ustawy o ochronie zwierząt decydują o losie bezpańskich psów, odłowionych na terenie gminy, w imieniu której działają.

2. Obowiązki gmin w zakresie opieki nad bezdomnymi zwierzętami

Zapobieganie bezdomności zwierząt i zapewnienie opieki bezdomnym zwierzętom należy do zadań własnych gminy, finansowanych ze środków publicznych (art.11 ust. 1 i art. 11a ust. 5 in fine Ustawy o ochronie zwierząt). Obowiązek ten powinien być realizowany zatem z zachowaniem wiążących gminę zasad legalizmu, gospodarności, celowości, ale również – efektywności art. 44 ust. 3 pkt 1 Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. 2009 nr 1241, poz. 157, z późn. zm., dalej jako: „Ustawa o finansach publicznych”).

Gmina, jeśli nie prowadzi schroniska dla zwierząt we własnym zakresie, może zapewnić opiekę nad bezpańskimi zwierzętami zawierając umowę z podmiotem, który taką opiekę zapewni.

W celu wywiązania się z ustawowego obowiązku zapewnienia opieki bezdomnym zwierzętom, gmina powinna:

- zapewnić, aby umowa w tym zakresie została zawarta z podmiotem, gwarantującym właściwą opiekę nad zwierzętami – art. 44 ust. 3 Ustawy o finansach publicznych, art. 1 ust. 1 w zw. z art. 11 ust. 1 Ustawy o ochronie zwierząt,
- zapewnić ewidencję, sterylizację i kastrację zwierząt, także poprzez zawarcie umowy, która to gwarantuje – art. 11a ust. 2 Ustawy o ochronie zwierząt oraz § 6 Rozporządzenia;
- podjąć działania zmierzające do znalezienia nowych domów dla zwierząt, które pozostają pod jej opieką – art. 11a ust. 2 pkt 5 Ustawy o ochronie zwierząt,
- dążyć do zawarcia umowy ze schroniskiem najbliższym gminie, gdyż zwiększa to szansę na odnalezienie zagubionych zwierząt przez właścicieli, a także właściwą kontrolę gminie – art. 11 ust. 1 w zw. z art. 11a ust. 2 pkt 5 Ustawy o ochronie zwierząt,

Zwracamy uwagę, że żaden z tych warunków nie jest spełniony, w przypadku zawarcia umowy z Radysami, a gmina zawierając taką umowę nie tylko nie wywiązuje się z obowiązku opieki nad bezdomnymi zwierzętami, ale wręcz naraża się na odpowiedzialność, wskazaną poniżej.

Poza generalnym zapobieganiem bezdomności zwierząt, gmina zobowiązana jest do odpowiedniego ewidencjonowania i kontrolowania prawidłowej opieki nad nimi, zgodnie z art. 11 i 11a ustawy o ochronie zwierząt, co wprost potwierdza wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 6 marca 2012 r., sygn. akt II OSK 2322/11, gdzie wskazano, iż ustawowe wymogi ochrony zwierząt, określone ustawą o ochronie zwierząt, zakładają bezterminową opiekę gminy nad bezdomnymi zwierzętami.

Nie jest wystarczające dla wykonania zadania własnego gminy, jakim jest zapobieganie bezdomności i zapewnienie opieki bezdomnym zwierzętom (art. 11 Ustawy o ochronie zwierząt), samo zawarcie umowy ze schroniskiem. Obowiązkiem gminy jest, w pierwszej kolejności upewnienie się, że poprzez zawarcie takiej umowy bezdomnym zwierzętom z terenu gminy zostanie zapewniona należyta opieka, a następnie również weryfikacja, czy opieka taka jest należycie sprawowana.

Podpisując umowę ze Schroniskiem w Radysach, które w sposób oczywisty nie zapewnia należytej opieki nad zwierzętami bezdomnymi, Gmina naraża się na szereg konsekwencji, związanych z działaniem niezgodnym z obowiązującymi przepisami prawa.

3. Obowiązki Gminy wynikające z ustawy o finansach publicznych

Zgodnie z art. 44 ust. 3 Ustawy o finansach publicznych, wydatki publiczne powinny być dokonywane przede wszystkim w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad:

- uzyskiwania **najlepszych efektów** z danych nakładów,
- **optymalnego doboru metod i środków** służących osiągnięciu **założonych celów**;

Wykonanie powyższego, zapewnia jedynie zawarcie umowy z podmiotem, który gwarantuje osiągnięcie zakładanego celu, jakim jest **zapewnienie opieki bezdomnym zwierzętom**, w sposób określony w Ustawie o ochronie zwierząt, w Ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1967 z późn. zm.), oraz w Rozporządzeniu.

Naruszeniem art. 44 ust. 3 Ustawy o finansach publicznych będzie zatem zawarcie umowy z podmiotem, który oferuje co prawda najniższą cenę świadczenia określonych usług w zakresie opieki nad bezdomnymi zwierzętami, ale nie będzie on dochowywał przy tym określonych prawem wymagań jakościowych wykonywania tego typu działalności.

Istotnym bowiem jest, iż celowość i oszczędność oceniana jest nie tylko pod kątem minimalizacji kosztów prowadzonych działań, ale również pod kątem uzyskania wymaganej jakości, pozwalającej na stwierdzenie, że realizowany obowiązek został spełniony zgodnie z jego celem. Potwierdzeniem takiego kierunku w ustawodawstwie mogą być również przepisy ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1843 z późn. zmianami, dalej jako: „PZP”), która w art. 91 ust. 2a co do zasady zakazuje stosowania ceny jako jedynego kryterium oceny ofert lub kryterium o wadze przekraczającej 60%, chyba, że zamawiający określi w opisie przedmiotu zamówienia **odpowiednie standardy jakościowe** odnoszące się do wszystkich istotnych cech przedmiotu zamówienia.

Przepisy PZP przewidują obowiązek odrzucenia oferty, która zawiera rażąco niską cenę lub koszt w stosunku do przedmiotu zamówienia (art. 89 ust. 1 pkt 4 PZP). Celem tego mechanizmu jest eliminowanie ofert, które noszą znamiona cen dumpingowych, nieadekwatnych do przedmiotu i zakresu zamówienia. Z punktu widzenia celowościowego gmina (jednostka sektora finansów publicznych) nie powinna zawierać transakcji, które noszą znamiona nieuczciwych praktyk rynkowych, nawet jeśli do ich zawarcia nie doszło w trybie PZP. Jest natomiast publicznie wiadomym (wskazują na to inne podmioty prowadzące schroniska),

że schronisko w Radysach stosuje w tym względzie rażąco niskie ceny, które wykluczają możliwość zapewnienia odpowiedniej opieki nad zwierzętami.

Wobec niedochowania wskazanych powyżej wymogów wydatkowania środków publicznych przy zawieraniu umów ze schroniskiem w Radysach, które nie zapewnia opieki nad zwierzętami w sposób wymagany prawem, Gmina może dopuścić się wydatkowania środków publicznych przeznaczonych na opiekę nad bezdomnymi zwierzętami w sposób naruszający zasadę celowości, efektywności i skuteczności ponoszenia wydatków, naruszając tym samym art. 44 ust. 3 ustawy o finansach publicznych. Wybór schroniska nie gwarantującego wykonania tych zobowiązań w zakresie opieki nad zwierzętami w sposób należyty, którego sposób funkcjonowania wprost przekłada się na zwiększenie cierpień zwierząt oraz niekontrolowany wzrost ich liczby, przy braku zapewnienia odpowiednich warunków i opieki weterynaryjnej, czego ostatecznym efektem jest nieewidencjonowana i nieweryfikowalna liczba ich zgonów, skutkuje uznaniem, iż gmina nie wypełnia prawidłowo swoich zadań.

4. Konsekwencje zawarcia przez gminę umowy z Radysami

Zgodnie z art.11a Ustawy o ochronie zwierząt Rada Gminy corocznie w formie uchwały określa program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt. Jak wykazujemy powyżej, podjęcie przez Radę Gminy uchwały akceptującej zawarcie przez Gminę umowy ze schroniskiem w Radysach, lub innym podmiotem nie gwarantującym właściwej opieki nad bezpańskimi zwierzętami, będzie stanowiło naruszenie przepisów:

- art. 11 ust.1 i ust. 2 pkt 1 Ustawy o ochronie zwierząt,
- art. 44 ust. 3 Ustawy o finansach publicznych oraz zasad wyrażonych w przepisach ustawy Prawo zamówień publicznych,
- art. 5 Kodeksu Cywilnego.

W związku z tymi naruszeniami, w przypadku zawarcia/przedłużenia i zatwierdzenia umowy ze schroniskiem w Radysach, może okazać się konieczne, do czego jesteśmy umocowani przez naszych klientów, w stosunku do uchwały Rady Gminy, akceptującej zawartą umowę w formie Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobieganiu bezdomności zwierząt:

- wystąpienie o stwierdzenie nieważności tej uchwały Rady Gminy przez Wojewodę, w ramach sprawowanych czynności nadzoru, w trybie art. 85 w zw. z art. 91 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 1990 nr 16 poz. 95, dalej jako: „Ustawa o samorządzie gminnym”),
- wystąpienie o stwierdzenie nieważności tej uchwały Rady Gminy przez Regionalną Izbę Obrachunkową w zakresie spraw finansowych w trybie art. 85 w zw. z art. 91 Ustawy o samorządzie gminnym,
- zaskarżenie tej uchwały Rady Gminy w trybie art. 101 ustawy o samorządzie gminnym do sądu administracyjnego.

W przypadku, gdy organy nadzorcze lub powołane do tego sądy administracyjne potwierdzą nieważność uchwały Rady Gminy, w sprawie przyjęcia programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt, nieważna będzie również umowa podpisana z Radysami. Umowa ta jest także nieważna, jeśli została podjęta bez poprawnej uchwały rady (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 31 sierpnia 2012 r. I ACa 582/12).

Konsekwencją takiej sytuacji będzie niewątpliwie uznanie, że środki publiczne zostały wydatkowane bez należytego umocowania i upoważnienia. Bezsprzecznie taki rozwój sytuacji może mieć wpływ na odpowiedzialność całego organu lub poszczególnych radnych, bądź innych osób pełniących funkcje w ramach urzędu gminy, w związku z naruszeniem przez nich przepisów prawa. Chodzi tu zatem nie tylko o odpowiedzialność moralną wobec wyborców (regulaminowa), ale także o odpowiedzialność dyscyplinarną, czy karną za działanie na szkodę interesu publicznego, poprzez niedopełnienie obowiązków lub przekroczenie uprawnień (art. 231 Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 Kodeks Karny).

Konkludując, wobec wskazania Państwu nieprawidłowości jakie występują w schronisku w Radysach i konsekwencji zawarcia lub utrzymania w mocy czy przedłużenia umowy z tym podmiotem, wyrażamy nadzieję, iż Radni i zarządzający Gminą, kierując się najlepszym interesem Gminy, a także empatią i dbałością o losy zwierząt, podejmą decyzję o zaniechaniu podpisania umowy na odławianie, odbieranie, transport i utrzymanie bezpańskich psów ze schroniskiem w Radysach, a w jego miejsce wybiorą ośrodek dbający o warunki egzystencji zwierząt.

Agnieszka Kołaczko
radca prawny

Małgorzata Węgrzyn-Wysocka
radca prawny

W załączeniu:

1. Petycja o niezawieranie umowy ze Schroniskiem dla bezdomnych zwierząt s.c. w Radysach
2. Petycja przeciwko Schronisku dla bezdomnych zwierząt s.c. w Radysach
3. Protest wolontariuszy Gminy Jedwabne przed wydaniem psów do schroniska w Radysach
4. Informacja dot. psów umieszczonych w schronisku w Radysach przez Gminę Długosiodło

Do wiadomości:

1. Właściwego Wojewody
2. Właściwego Samorządowego Kolegium Odwoławczego
3. Właściwej Regionalnej Izby Obrachunkowej.